

УДК 339.543:339.5:330.101.542

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.211.131-136>**Насипайко Д.С.**

кандидат економічних наук

Центральноукраїнський національний технічний університет

Nasyraiko Daria

PhD in Economic Sc.

Central Ukrainian National Technical University

<https://orcid.org/0000-0001-8374-0917>**Решитько Т.В.**

кандидат економічних наук

Центральноукраїнський національний технічний університет

Reshytko Tetiana

PhD in Economic Sc.

Central Ukrainian National Technical University

<https://orcid.org/0000-0002-7589-4710>**Ніколасв І.В.**

кандидат економічних наук

Центральноукраїнський національний технічний університет

Nikolaiev Ihor

PhD in Economic Sc.

Central Ukrainian National Technical University

<https://orcid.org/0000-0003-3384-1757>

МІКРОЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МИТНОЇ СПРАВИ У СИСТЕМІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядаються мікроекономічні принципи функціонування митних органів у рамках зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Розкрито економічну природу митного регулювання як інструменту державного контролю, що впливає на операції бізнесу, витрати, ціноутворення, конкурентоспроможність на ринку та інвестиційний вибір. Обґрунтовано роль митних платежів, процедур та режимів як факторів формування мікроекономічних стимулів у міжнародній торговельній діяльності.

Проаналізовано вплив митного адміністрування на транзакційні витрати. Особливу увагу приділено поведінці суб'єктів ЗЕД у контексті тарифного та нетарифного регулювання, асиметрії інформації, а також ризику та невизначеності.

Подальші дослідження мають бути зосереджені на економетричному моделюванні впливу митних інструментів на фінансові результати бізнесу в різних секторах економіки.

Ключові слова: митна справа, зовнішньоекономічна діяльність, мікроекономіка, митні платежі, транзакційні витрати, тарифне регулювання, конкурентоспроможність, ціноутворення.

MICROECONOMIC PRINCIPLES OF THE FUNCTIONING OF CUSTOMS IN THE SYSTEM OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

During globalization and growing international labor distribution, state regulation of foreign economic operations is only one function of customs policy which also becomes a crucial microeconomic analysis object. The study remains relevant because customs control has become more important to maintain business competitive advantage and to streamline import-export transaction expenses, and to refine Ukrainian customs administrative practices during European Union integration.

This article seeks to identify the basic principles of microeconomic analysis of customs activities and to identify the major economic processes through which customs policy affects market behavior. To conduct the research, the researchers used basic scientific principles as well as special economic principles. They applied theoretical generalization and system analysis and institutional analysis and micro-economic modeling and some principles of game

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Насипайко Д.С., Решитько Т.В., Ніколасв І.В., 2026

theory. The research also relied on the concepts of market equilibrium and transaction cost analysis and behavioral economics and welfare economics.

The analysis indicates that customs regulations affect the way companies determine their prices and expenses in international trade and the way economic benefits are distributed between producers and consumers and the government. Customs duties and administrative procedures affect the market equilibrium and the best production choices of companies and their marginal costs. The study focuses on the transaction costs of customs administration, which have the potential to affect trade flows and company competitiveness significantly. The research demonstrates how the digitalization of customs procedures and risk-based control mechanisms can simplify administrative processes and enhance market efficiency.

This study is applicable in real life because it will be used in enhancing the customs policies, streamlining the customs work process and assisting firms that engage in international operations to make decisions. The concepts discussed can be used in the future to model the economic action of the customs and to analyze how the customs tools influence the growth of international business in Ukraine when it is integrated more closely with Europe.

Keywords: customs, foreign economic activity, microeconomics, customs payments, transaction costs, tariff regulation, competitiveness, pricing.

JEL classification: D23, D49, P45.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації, інтенсифікації міжнародної торгівлі та трансформації світових економічних відносин митна справа відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування зовнішньоекономічної діяльності держави. Водночас митна політика формує систему економічних стимулів та обмежень, що безпосередньо впливають на поведінку підприємств-імпортерів, експортерів, логістичних операторів та інших учасників міжнародної торгівлі. Особливої актуальності дослідження митної справи набуває у контексті євроінтеграційного курсу України, реформування митної системи, цифровізації митних процедур та необхідності підвищення конкурентоспроможності національних підприємств у глобальному економічному середовищі. Водночас митне регулювання виконує не лише фіскальну функцію наповнення державного бюджету, але й виступає важливим інструментом структурної політики, підтримки національного виробника та забезпечення економічної безпеки держави.

У цьому контексті особливого значення набуває застосування мікроекономічного підходу до аналізу митної справи. Такий підхід дозволяє дослідити вплив митних тарифів, адміністративних процедур та інституційних обмежень на поведінку окремих економічних агентів, структуру їх витрат, цінову політику та стратегічні рішення у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Отже, тема дослідження є актуальною, оскільки існує потреба поглибленого теоретичного осмислення економічної природи митної справи у контексті зовнішньоекономічної діяльності на мікрорівні, а також розробки науково обґрунтованих підходів до підвищення ефективності митного регулювання в умовах інтеграції України у світову економіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження митної політики, функціонування митних установ та їхнього впливу на розвиток зовнішньоекономічної діяльності зробили українські науковці, серед яких А. Мазаракі [1], котрий визначив нові ефективні методи регулювання зовнішньої торгівлі, що суттєво ускладнюють вільне переміщення товарів через державні кордони. О. Гребельник [2]

проаналізував роль цифрових технологій у трансформації митних відносин з метою підвищення результативності митного управління, прозорості процедур та забезпечення національної економічної безпеки. Ю. Бугель та Г. Чекаловська [3] систематизували зовнішні та внутрішні фактори та джерела митних ризиків, що дозволило сформувати ефективну систему виявлення та прогнозування порушень митного законодавства, а також проаналізували системи управління митними ризиками. М. Матвеев розглядає сучасні аспекти реалізації митної політики України, яка може визначитися як основний напрям багатовекторної стратегії управління зовнішньоекономічною діяльністю держави [4]. У своїй статті [5] А. Дзюбинський, О. Дзюбинська, О. Пахольок, М. Мельнікова дослідили роль митних посередників як ключової інституційної одиниці системи регулювання зовнішньої торгівлі України, проаналізували їхній правовий статус, основні функції та роль у процесі митного адміністрування.

Разом з тим, незважаючи на наявність численних наукових досліджень, недостатньо розробленими залишаються питання комплексного мікроекономічного аналізу митної справи як системи економічних стимулів і обмежень, що впливають на поведінку окремих суб'єктів ринку. Зокрема, потребує подальшого дослідження наступне:

- вплив митних платежів на структуру витрат підприємств та їхню цінову стратегію;
- роль трансакційних витрат митного адміністрування у формуванні конкурентоспроможності підприємств;
- застосування моделей теорії ігор для аналізу взаємодії між митними органами та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;
- оцінка поведінкових факторів у процесі прийняття рішень економічними агентами у сфері митного регулювання.

Саме необхідність вирішення зазначених проблем і зумовлює доцільність подальших наукових досліджень у даній сфері.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад мікроекономічного аналізу митної справи та визначення основних економічних механізмів впливу

митного регулювання на поведінку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у статті використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Метод теоретичного узагальнення застосовано для систематизації наукових підходів до аналізу митної справи. Системний підхід використано для дослідження митної системи як сукупності економічних та інституційних елементів. Мікроекономічне моделювання – для аналізу впливу митних тарифів на ринкову рівновагу, попит і пропозицію. Інституціональний аналіз застосовано для оцінки ролі трансакційних витрат у митному адмініструванні. Елементи теорії ігор використано для дослідження стратегічної взаємодії між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та митними органами. Метод порівнянь застосований для оцінки впливу митної політики на економічну поведінку підприємств.

Виклад основних результатів дослідження. Митна справа в сучасних умовах глобалізації та поглиблення міжнародного поділу праці виступає не лише інструментом державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а й важливим об'єктом мікроекономічного аналізу. Застосування мікроекономічного інструментарію дозволяє дослідити механізми формування цін, структуру витрат суб'єктів господарювання, ефекти тарифного та нетарифного регулювання, а також наслідки асиметрії інформації та трансакційних витрат у сфері митного адміністрування.

У мікроекономічному вимірі митна справа розглядається як система інституційних та економічних механізмів, що впливають на поведінку окремих суб'єктів ринку. Об'єктами аналізу є: підприємства-імпортери та експортери; митні органи як регулятор; посередники (митні брокери, логістичні компанії); кінцеві споживачі товарів. Предметом дослідження виступають економічні відносини, що виникають у процесі переміщення товарів через митний кордон, формування митної вартості, сплати митних платежів, проходження митного контролю.

Мікроекономічний підхід відкриває можливості для:

- оцінки впливу митних тарифів на індивідуальні криві попиту та пропозиції;
- визначення ефектів перерозподілу добробуту;
- аналізу структури витрат підприємства з урахуванням митних платежів;
- дослідження поведінкових моделей суб'єктів в умовах регуляторних обмежень.

Базовою теоретичною основою виступає модель часткової рівноваги, що описує вплив імпортного мита на внутрішній ринок. Запровадження мита призводить до: зростання внутрішньої ціни товару; скорочення обсягів імпорту; збільшення внутрішнього виробництва; витрат споживчого надлишку.

З точки зору мікроекономіки, мито викликає перерозподіл добробуту, коли частина споживчого надлишку переходить до виробників, частина – до держави у вигляді митних надходжень, а також виникають безповоротні втрати (deadweight loss). Математично це

може бути представлено як зміщення кривої пропозиції імпортованого товару вгору на величину тарифу.

Митний тариф може формуватися або на основі принципу тарифної автономії, або за взаємною домовленістю. У першому випадку держава самостійно визначає рівень тарифу та має право змінювати його за власною ініціативою. Зазвичай країни, які застосовують автономний тариф, прагнуть зберегти можливість проведення переговорів, тому запроваджують систему множинних тарифів [6, с. 94].

Ефективність митного регулювання залежить від низки факторів, серед яких особливе значення мають цінова еластичність попиту, еластичність пропозиції імпортера та наявність товарів-субститутів. Чим більш еластичний попит, тим більшими будуть втрати добробуту при запровадженні мита. Таким чином, мікроекономічний аналіз дозволяє оцінити оптимальність тарифної ставки з позицій мінімізації соціальних втрат.

Для підприємства митні платежі є елементом змінних витрат. У структурі повної собівартості імпортованої продукції вони можуть включати ввізне мито, акцизний податок, податок на додану вартість та витрати на митне оформлення. Включення митних платежів у структуру витрат змінює граничні витрати (MC), середні змінні витрати (AVC), точку беззбитковості та цінову стратегію підприємства. У короткостроковому періоді підвищення митних платежів збільшує граничні витрати (MC), що зміщує криву пропозиції підприємства вгору. У довгостроковому періоді це може впливати на рішення щодо диверсифікації постачальників, локалізації виробництва та зміни товарної структури імпорту.

Встановлення ввізного мита на імпортовані товари підвищує призводить до збільшення їх ціни, наслідками чого є:

- 1) зменшення споживчого попиту на імпорт;
- 2) підвищення конкурентних позицій національного виробника;
- 3) стимулювання перерозподілу ресурсів у галузі, що конкурують з імпортом.

На рівні окремих підприємств це означає зміну оптимального обсягу виробництва відповідно до правила $MR = MC$ (граничний дохід дорівнює граничним витратам). Таким чином, митна політика прямо впливає на виробничу функцію підприємства та його оптимізаційну поведінку.

Митна справа завжди відігравала важливу роль у забезпеченні безпеки держави, адже вона реалізується в межах митної політики. Остання виступає одним із ключових інструментів державного регулювання зовнішньоекономічних відносин, сприяє підтримці національного виробництва та забезпечує захист внутрішнього ринку [7].

Мікроекономічний аналіз митної справи неможливий без урахування інституціональної теорії. Митні процедури формують специфічні трансакційні витрати: витрати часу; витрати на дотримання нормативних вимог; інформаційні витрати; корупційні ризики. Трансакційні витрати – витрати на укладання контрактів, митне оформлення, сертифікацію, логістику,

зберігання, брокерські послуги.

Згідно з концепцією трансакційних витрат, їх зростання може призводити до скорочення обсягів міжнародної торгівлі, переходу до альтернативних каналів постачання та зростання тінювих схем. Митні процедури можуть збільшувати трансакційні витрати (затримки, складні перевірки, невизначеність). Спрощення митних процедур (електронне декларування, автоматизований контроль) зменшує трансакційні витрати та підвищує ефективність ринку.

Чим менше часу витрачається на проходження митних процедур, тим нижчими є часові та трудові витрати контрагента на завершення зовнішньоекономічної операції. У результаті це сприяє пришвидшенню зовнішньоторговельного обігу товарів. Налагоджений двосторонній зв'язок є вигідним для обох сторін: для контрагентів він дає змогу зменшити витрати та значно підвищити швидкість товарообігу, що веде до зростання прибутку; для митних органів — це можливість ефективніше реалізовувати одну з ключових цілей, а саме забезпечення надходжень до бюджету [8, с. 81].

В умовах реформування митної системи України та гармонізації із стандартами Європейського Союзу значна увага приділяється цифровізації процедур, що безпосередньо впливає на скорочення витрат підприємств. Це, у свою чергу, сприяє:

- підвищенню оборотності капіталу;
- зменшенню фінансового навантаження;
- покращенню ліквідності підприємств;
- зростанню участі малого та середнього бізнесу у ЗЕД.

Взаємодія між суб'єктами ЗЕД та митними органами може бути описана за допомогою теорії ігор. Мікроекономічний аналіз дозволяє враховувати раціональність економічних агентів. Підприємства реагують на митну політику шляхом зміни країни-постачальника, використання митних режимів (переробка на митній території, митний склад), оптимізації контрактних умов та диверсифікації ризиків. Імпортер володіє повнішою інформацією про митну вартість товару, ніж митний орган. Це створює передумови до заниження вартості, неправильної класифікації товарів та використання офшорних схем. Митний орган, у свою чергу, застосовує механізми перевірки, ризик-орієнтований контроль, штрафні санкції. Оптимальна стратегія держави полягає у встановленні такого рівня контролю, при якому очікувані втрати від порушень мінімізуються за умов раціональної поведінки суб'єктів.

Мікроекономічний аналіз також враховує політичну економію митної політики. Рішення про рівень мита часто є результатом лобістського впливу окремих галузей.

Теоретична модель «оптимального тарифу» передбачає, що країна може покращити умови торгівлі, впливаючи на світову ціну імпортованого товару. Проте на практиці можливі відповідні заходи з боку торговельних партнерів, зростає ризик торговельних конфліктів, а також порушуються принципи міжнародних торговельних організацій.

Особливе значення має режим вільної торгівлі з ЄС

у межах Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, що передбачає поступову лібералізацію тарифів. Для підприємств це означає зміну очікуваної прибутковості та переорієнтацію експортних потоків.

Таким чином, мікроекономічна ефективність має узгоджуватися з міжнародними зобов'язаннями.

Мікроекономічна ефективність митної системи визначається її впливом на конкурентоспроможність підприємств.

Основні канали впливу такі:

1. Ціновий канал – через митні платежі формується кінцева ціна продукції.
2. інституційний канал – через передбачуваність процедур.
3. Інвестиційний канал – через стабільність митної політики.
4. Інноваційний канал – через стимули до модернізації виробництва.

Зменшення адміністративного тиску сприяє підвищенню міжнародної конкурентоспроможності українських компаній та їх інтеграції у глобальні ланцюги створення вартості.

Ефективність митної справи на мікрорівні може оцінюватися через зміну рентабельності підприємств, динаміку експорту та імпорту, рівень диверсифікації ринків збуту, частку витрат на митне оформлення у загальних витратах та швидкість обігу товарів.

Оптимальна митна політика повинна мінімізувати втрати добробуту та забезпечувати баланс між фіскальною функцією і стимулюванням економічної активності.

Сучасна поведінкова економіка доповнює класичні моделі. Реальні суб'єкти не завжди є повністю раціональними, приймають рішення в умовах невизначеності, і вони можуть недооцінювати ризики штрафів.

Митна політика, побудована з урахуванням поведінкових факторів, може передбачати інформаційні кампанії, спрощення нормативної бази та використання «м'яких» регуляторних інструментів (nudges).

На основі розглянутих підходів можна сформулювати інтегровану модель, що включає:

- 1) ринковий блок – аналіз попиту, пропозиції, еластичності;
- 2) виробничий блок – вплив митних платежів на витрати підприємства;
- 3) інституційний блок – трансакційні витрати та якість адміністрування;
- 4) поведінковий блок – стратегічна взаємодія та асиметрія інформації;
- 5) добробутний блок – оцінка перерозподілу надлишків та соціальних втрат.

Комплексне застосування цих блоків забезпечує всебічне розуміння економічної природи митної справи на мікрорівні.

Війна між Україною та російською федерацією вплинула на всі сфери суспільного життя, підкресливши особливу значущість митної політики як стратегічного елементу економічної безпеки країни. Митна служба, опинившись на передовій економічного

фронту, зіткнулася з серйозними викликами та завданнями, що потребували швидких і ефективних рішень [10].

В умовах воєнних та післявоєнних трансформацій митна справа України набуває стратегічного значення. Вона виконує:

- 1) фіскальну функцію (наповнення бюджету);
- 2) захисну функцію (підтримка національного виробника);
- 3) регуляторну функцію (контроль за критичним імпортом);
- 4) інтеграційну функцію (гармонізація із законодавством ЄС).

Подальший розвиток митної системи повинен базуватися на цифровізації, ризик-орієнтованому контролі, прозорості процедур та адаптації до європейських стандартів.

Висновки. Мікроекономічний підхід до аналізу митної справи дозволяє розглядати її як систему економічних стимулів та обмежень, що безпосередньо впливають на поведінку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Теоретичні основи мікроекономічного аналізу митної справи базуються на поєднанні класичної теорії ринкової рівноваги, теорії витрат, інституціональної економіки, теорії ігор та поведінкових підходів. Митна політика виступає фактором, що змінює структуру цін, витрат і стимулів економічних агентів.

Мікроекономічний аналіз дозволяє оцінити ефективність тарифного регулювання, визначити масштаби перерозподілу добробуту, проаналізувати вплив трансакційних витрат і моделювати стратегічну взаємодію

суб'єктів і держави.

Трансакційні витрати, пов'язані з митним адмініструванням, виступають ключовим фактором конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках. Зниження адміністративних бар'єрів та гармонізація процедур із нормами ЄС сприяють інтеграції України у світову економіку.

Таким чином, митна справа у системі ЗЕД є важливим мікроекономічним механізмом регулювання ринкових процесів, який поєднує фіскальні, стимулюючі та інституційні функції.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на:

- економетричну оцінку впливу митного регулювання на поведінку окремих галузей та підприємств з урахуванням сучасних цифрових трансформацій у сфері митного адміністрування;
- розробку моделей оцінки впливу митних інструментів на фінансові результати підприємств різних секторів економіки;
- формування оптимальної структури митної політики в умовах євроінтеграції України.

Декларація щодо використання інструментів

III. Під час підготовки цієї статті було використано інструменти III (зокрема, ChatGPT-4, OpenAI, 2025). Запевняємо, що використання III обмежувалося редагуванням англomовного тексту анотації та структуруванням/упорядкуванням текстів з обов'язковою прикінцевою перевіркою та погодженням авторами. Автори несуть повну відповідальність за зміст, дані, висновки та актуальний перелік джерел.

Список використаних джерел:

1. Мазаракі А., Мельник Т. Неопротекціонізм і торговельні війни. *Scientia fructuosa*. 2021. № 135. С. 4-22. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(135\)01](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(135)01)
2. Гребельник О., Муляр М., Орищенко І. Роль цифрової трансформації в управлінні митної справи. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-143>
3. Бугель Ю.В., Чекаловська Г.З. Управління ризиками в митній справі: сутність та теоретичні засади. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31(70), № 4(2). С. 109-118. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-44>
4. Мирончук В., Матвеев М., Голомша Н. Митні процедури забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-43>
5. Дзюбинський А., Пахолук О., Дзюбинська О., Мельнікова М. Митні посередники як інституційна складова системи регулювання зовнішньої торгівлі України. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2025. № 348(6). С. 117-122. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-348-6-17>
6. Банчук-Петросова О.В., Ортіна Г.В. Методи державного регулювання розвитку зовнішньоекономічної діяльності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 9-10. С. 92-95. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.9-10.92>
7. Коломієць Г. Митна безпека держави: сучасні виклики та стратегічні напрями вдосконалення. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. № 1. С. 250–256. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-37>
8. Міщенко Д., Хурдей В., Даценко В., Дронова Т. Маркетинговий механізм у сфері митних послуг. *Економічні горизонти*. 2023. № 2(24). С. 77-88. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.279476](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.279476)

References:

1. Mazaraki, A., & Melnyk, T. (2021). Neoproteksionizm i torhovel'ni viyny [Neoprotectionism and trade wars]. *Scientia fructuosa*, No. 135. Pp. 4-22. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(135\)01](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(135)01) [in Ukrainian].
2. Hrebel'nyk, O., Mulyar, M., & Oryshchenko, I. (2025). Rol' tsyfrovoyi transformatsiyi v upravlinni mytnoyi spravy [The role of digital transformation in customs management]. *Economy and Society*, No. 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-143> [in Ukrainian].

3. Buhel', YU.V., Chekalovs'ka, H.Z. (2020). Upravlinnya ryzykamy v mytniy spravi: sutnist' ta teoretychni zasady [Risk management in customs affairs: essence and theoretical foundations]. Scientific notes of the V.I. Vernadsky Tavrichesky National University. Series: Economics and Management, Vol. 31(70), No. 4(2). Pp. 109-118. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-44> [in Ukrainian].
4. Myronchuk, V., Matveyev, M., & Holomsha, N. (2022). Mytni protsedury zabezpechennya zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti Ukrayiny v umovakh viyny [Customs procedures for ensuring foreign economic activity of Ukraine in wartime]. Economy and society, No. 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-43> [in Ukrainian].
5. Dzyubyns'kyy, A., Pakholyuk, O., Dzyubyns'ka, O., & Mel'nikova, M. (2025). Mytni poserednyky yak instyutsiyna skladova systemy rehulyuvannya zovnishn'oyi torhivli Ukrayiny [Customs intermediaries as an institutional component of the foreign trade regulation system of Ukraine]. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, No. 348(6). Pp. 117-122. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-348-6-17> [in Ukrainian].
6. Banchuk-Petrosova, O.V., & Ortina, H.V. (2022). Metody derzhavnogo rehulyuvannya rozvytku zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti [Methods of state regulation of the development of foreign economic activity]. Investments: practice and experience, No. 9-10. Pp. 92-95. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.9-10.92> [in Ukrainian].
7. Kolomiyets', H. (2024). Mytna bezpeka derzhavy: suchasni vyklyky ta stratehichni napryamy vdoskonalennya [Customs security of the state: modern challenges and strategic directions of improvement]. Modeling the Development of the Economic Systems, No. 1. Pp. 250-256. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-37> [in Ukrainian].
8. Mishchenko, D., Khurdey, V., Datsenko, V., & Dronova, T. (2023). Marketynhovyy mekhanizm u sferi mytnykh posluh [Marketing mechanism in the sphere of customs services]. Economic horizons, No. 2(24). Pp. 77-88. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.279476](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.279476) [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 23.02.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 16.03.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 06.04.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.